

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

III РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 77

София, понеделникъ, 5 май

1930 г.

83. заседание

Събота, 3 май 1930 година.

(Открито отъ подпредседателя В. Димчевъ въ 10 ч. 2 м.)

Председателстващъ В. Димчевъ: (Звъни) Обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитъ г. г. народни представители: Агушевъ Еминъ, Айвазовъ Любомиръ, Александровъ Василь, Андреевъ Никола, Андреевъ Ставри, Баевъ Христо, Баралиевъ Христо, Бечевъ Милко, Бешковъ д-ръ Иванъ, Богдановъ Димитъръ, Бомбавъ Иванъ, Божковъ Борисъ Навовъ, Бояджийски Илия, Бурилковъ д-ръ Владимиръ, Бурмовъ Никола, Василевъ Григоръ, Величковъ Герасимъ Ангеловъ, Витановъ Добри, Вълчовъ Вълчо Даскаловъ, Гаговъ Петъръ, х. Галибовъ Хюсеинъ, Георговъ Илия, Губидълниковъ Георги, Данаиловъ Георги, Данчевъ Панайотъ, Даскаловъ Добри, Димитровъ Владимиръ, Димитровъ Стефанъ, Дрънски Димитъръ, Дяковъ д-ръ Цвѣтанъ, Ерменковъ Трифонъ, Ецовъ Борисъ, Желъзовъ д-ръ Димо, Ивановъ Савчо, Икономовъ Димитъръ, Илиевъ Георги, Казанаклиевъ Георги, Каишевъ Атанасъ, Каранджуловъ Иванъ, Каранешевъ Димитъръ, Кознички Величко, Колевъ Еню, Колевъ Иванъ, Кръстевъ Гето, Кузмановъ Анани, Кулишевъ Георги, Кънчевъ Кънчо, Лулчевъ Коста, Лѣкарски Иванъ, Манасиевъ Добри Данаевъ, Мангърровъ Димитъръ, Мановъ Христо, Мариновъ Христо, Марковъ Кръстю, Марулевъ Йосифъ, Милевъ Максимъ, Миновъ Петъръ, Митевъ Василь, Мишайковъ Димитъръ, Недѣлковъ Иванъ Петровъ, Нейковъ Димитъръ, Некезовъ Тодоръ Димовъ, Николаевъ Йовчо, Орошаковъ д-ръ Хараламби, Павловъ Борисъ, п. Пандовъ Димитъръ, Паневъ Малинъ, Петровъ Аврамъ Стояновъ, Пиронковъ Александъръ, Поповъ Алески, Пупешковъ Цвѣтанъ, Радоловъ Александъръ, Разсукановъ Петко, Рашковъ Христо, Реджовъ Григоръ, Смиловъ Боянъ, Стамболиевъ Никола, Станишевъ д-ръ Константинъ, Стояновъ Христо, Тодоровъ Андрей, Томовъ Константинъ, Томчевъ Ангелъ, Тончевъ Желю, Търкалановъ Никола, Узуновъ Ангелъ, Чирпанлиевъ д-ръ Никола, Шиваровъ Маринъ, Якимовъ Петъръ, Яневъ Димитъръ, Яневъ Сотиръ и Януловъ Илия)

Г. г. народни представители! Съобщавамъ ви печалния фактъ, че тази заранъ е починалъ народниятъ представителъ Иванъ Каранджуловъ. (Всички ставатъ на крака) Покойниятъ бѣ добъръ нашъ другаръ, отдаденъ съ ревностъ на служба на отечеството. Той дълго време служилъ на родното правосъдие и достигна най-високото стѣпало въ иерархията на това ведомство — прокуроръ на Върховния касационенъ съдъ — която служба изпълняваше съ голѣмо отличие и заемаше съ голѣмо достойнство. И тукъ, въ Парламента, той бѣ ревностенъ служителъ, като общественикъ, като политикъ. Преди нѣкой день внесе законодателно предложение, но нѣма щастието да доживѣе, за да го поддържа въ Парламента.

Нека отдадемъ честъ на неговата паметъ, като кажемъ „Богъ да го прости“. (Всички казватъ „Богъ да го прости“)

Съобщавамъ на Събранието, че председателството е разрешило отпускъ на следнитъ народни представители:

На г. Александъръ Радоловъ — 3 дни;

На г. Кирилъ Славовъ — 1 день и

На г. Петъръ Гаговъ — 4 дни.

Следва да се разреши отпускъ отъ Събранието на народния представителъ г. Добри Митевъ, понеже се е ползувалъ съ 20-дневенъ отпускъ. Той моли да му се разреши още 5 дни отпускъ. Които сж съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Съобщавамъ на Събранието, че е постѣпило питане отъ сливенския народенъ представителъ г. Добри Димитровъ и софийския г. Христо Калайджиевъ къмъ г. министъръ-председателя — относно изпращането делегация отъ работническата класа въ съветска Русия за опознаване живота въ сжщата.

Това питане ще бѣде препратено на г. министъръ-председателя, за да отговори.

Н. Кемилевъ (д. сг): Можемъ да ги натоваримъ на единъ параходъ и да ги изпратимъ.

Председателстващъ В. Димчевъ: Пристъпваме къмъ първа точка отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за бюджета на държавата за 1930/1931 финансова година.

Моля г. докладчикъ да го прочете.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ поправките и прибавките, приети на второ четене)

Г. министърътъ на финанситъ прави следнитъ предложения къмъ бюджета:

Къмъ глава VI на бюджета на Министерството на правосъдието, понеже се възстановява Перущенското мирово сѣдилище, министърътъ на правосъдието прави съкращение на двама сѣдии-изпълнители — въ гр. Варна и въ гр. Ловечъ.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Тамъ имаше увеличение по единъ, сега се съкращаватъ.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): Прибавя се новъ чл. 35, последенъ, къмъ закона за бюджета, съ следното съдържание: (Чете)

„Чл. 35. Одобрява се IX-то постановление на Министерския съветъ отъ 24 декемврий 1928 г., протоколъ № 81, съ следното съдържание:

1. Въ бѣдеще, за уреждане издрѣжката на полицейскитъ участъци въ селата (изплащане наемъ, отопление, освѣтление, канцеларски потрѣби и пр.), околийскитъ началници ще представляватъ на съответнитъ окръжни управители, за одобрение, подробни смѣтки — изработени по общини, влизачи въ района на всѣки полицейски участъкъ — на сумитъ, необходими за целта. Следъ като бѣдатъ одобрени тия смѣтки отъ окръжния управителъ, съобщава се за тоза на заинтересованитъ общини, които пакъ предвиждатъ въ бюджетитъ си така одобренитъ кредити.

2. Следъ влизане на бюджета ѝ въ сила, всѣка община отъ района на даденъ полицейски участъкъ внася въ община, гдето е седалището на участъка, сумата, предвидена, както се каза по-горе, за издръжката на този участъкъ. Сресу тази сума секретарь-бирникътъ издава квитанция отъ кочанъ; съ тая квитанция секретарь-бирникътъ на общината-седалище се отчита. По указание на околийския началникъ, секретарь-бирникътъ на общината, седалище на полицейския участъкъ, произвежда въ случая всички разходи по реда и начинитъ, по които се произвеждатъ и оправдаватъ всички други общински разходи; оправдателнитъ документи и годишнитъ си отчети той изпраща въ съответната окръжна смѣтна палата.

3. По сѣщия този редъ ще се оправдаятъ и сумитъ, внесени досега за целта на общинитъ, седалища на полицейски участъци. Околийскитъ управления, които досега сж получили направо подобни суми, ще се отчетатъ по следния начинъ: секретарьт на околийското управление ще издаде квитанция на всѣка община, отъ която сж получени такива суми; за разхода той ще се отчете направо предъ съответната окръжна смѣтна палата, както е казано по-горе.

4. Забранява се въ бъдеще, щото така отпуснатитъ кредити да се изразходватъ за други цели, както е било досега (напр., за набавяне превозни сръдства и за тѣхна поддръжка).

5. Отмѣнява се III-то постановление на Министерския съветъ, протоколъ № 82/1920 г.

Н. Пждаревъ (д. сг): Може ли такова постановление да се вмъкне по такъвъ начинъ?

Министъръ В. Молловъ: То се отнася за въ бъдеще. Това постановление на Министерския съветъ се прилага, а за минало време ще се внесе за одобрение.

Н. Пждаревъ (д. сг): Може ли да се вмъкватъ такива постановления при третото четене?

Министъръ В. Молловъ: Касае се за едно министерско постановление, което сега се прилага, да остане и въ бъдеще. А за минало време ще се внесе предложение за одобрението му.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): Г. министърът на финанситъ, въ съгласие съ г. министра на правосъдието, предлага чл. 5 отъ закона за бюджета на държавата да добие следната редакция: (Чете) „Съгласно чл. 10 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятята, разрешава се: 1) на Министерството на правосъдието да закупи мѣста или здания за затвори и помѣщения на сжидилица или да построи такива, отъ които мѣста и сгради всѣко едно може да бжде и надъ 500.000 л., отъ сръдствата“ и т. н., по-нататъкъ следва останалия текстъ на чл. 5, както се измѣни на второ четене.

Н. Пждаревъ (д. сг): Особено въ закона за бюджета на държавата не би трѣбвало на трето четене да се вмъкватъ аѣща, които не сж освѣтлени предъ Парламента.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Това е една малка редакционна поправка.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): Редакцията на чл. 8 се измѣня така: (Чете) „Всички такси за виза на паспорти, завѣрки и преводи на документи и пр., ще се събиратъ отъ Министерството на външнитъ работи и на изповѣданията и неговитъ органи въ странство чрезъ гербови марки, които ще се даватъ отъ държавното хранилище съ 10% отстъпка въ полза на фонда на сѣщото министерство, създаденъ съ закона отъ 8 юлий 1924 г., отъ който фондъ се изплащатъ процентитъ до 25% върху brutнитъ основни и допълнителни заплати на държавнитъ служители при централното управление, а остатъкътъ отъ него се внася за лѣкуване на болѣлитъ отъ тѣхъ и се изразходва по правилникъ, одобренъ отъ Министерския съветъ“.

Н. Пждаревъ (д. сг): Пакъ проценти!

Министъръ А. Буровъ: Това е по специаленъ законъ. Съ гербови марки по-добре отива тази работа.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): Сѣщо така къмъ чл. 3 се предлага да се прибави нова буква „н“: (Чете) Служи-

телитъ по пошитъ, телеграфитъ и телефонитъ, прослужили въ I класъ на категорията си повече отъ 3 години, минаватъ въ по-горна категория“.

Т. Г. Влайковъ (д. сг): Не може на трето четене да се вмъква такъвъ текстъ. Трѣбва да стане съ законъ.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): Въ разходната частъ на бюджета се предлагатъ следнитъ промѣни:

Въ бюджетопоекта на Върховното правителство — Народно събрание — кредитътъ по § 14 се намалява съ 118.000 л. и остава 32.500.000 л., а кредитътъ по § 16 се увеличава съ 118.000 л. и става 368.000 л.

Г. г. народни представители! Този кредитъ е за временнитъ служащи въ Народното събрание. Поради продължителната сесия предвидениятъ въ § 16 кредитъ още сега е билъ изчерпанъ и затова г. министърът на финанситъ предлага да се увеличи, за да може да се плати на тия временни служащи-стенографи.

Въ бюджетопоекта за разходитъ по държавнитъ дългове се предлагатъ следнитъ промѣни: въ отдѣлението за държавнитъ пенсии контролоритъ отъ 5 да станатъ 4, като кредитътъ за заплати се намали съответно; сѣщо да се впише I инспекторъ-юристъ отъ II категория съ допълнителна заплата 9.600 л. годишно.

Кредитътъ по държавнитъ дългове не се измѣня.

Министъръ В. Молловъ: Тѣ сж за преглеждането на пенсионитъ дѣла. Вмѣсто трима души, остава единъ.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): Въ бюджетопоекта за разходитъ на Министерството на народната просвѣта въ текста на § 113 да се впише: „и помощъ за устройване на юнашкия съборъ — 800.000 л.“

Г. г. народни представители! Тази година въ България ще се устрой всенароденъ юнашки съборъ.

Т. Г. Влайковъ (д. сг): Вчера трѣбваше да Ви дойде на умъ това.

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): Министерскиятъ съветъ е решилъ да се даде на Юнашкия съюзъ тази помощъ, понеже въ този съборъ ще участвуватъ и чуждестранни организации.

По Министерството на финанситъ.

Кредитътъ по § 13 се намалява съ 100.000 л. и остава 1.200.000 л.

Кредитътъ по § 14 се увеличава съ 100.000 л. и става 180.000 л.

Да се впише § 38 съ текстъ:

„За изплащане суми, съгласно чл. чл. 1 и 2 отъ закона за ликвидирание гражданско-правнитъ отношения между държавата и амнистиранитъ — осждени по закона за сждене и наказание виновницитъ за народната катастрофа — 1.000.000 л.“ Общиятъ кредитъ на министерството става 192.500.000 л.

Главна дирекция на общественитъ сгради и гр.

Кредитъ по § 59 се намалява отъ 2.000.000 л. на 1.900.000 л. Общия кредитъ на дирекцията не се измѣнява.

Главна дирекция на трудовата повинность.

Кредитътъ по § 10 се намалява отъ 3.000.000 л. на 2.750.000 л.

Кредитътъ по § 15 се намалява отъ 3.000.000 л. на 2.800.000 л.

Кредитътъ по § 1 се увеличава отъ 45.220.410 л. на 45.670.410 л., като безотчетнитъ пжтни и дневни пари по бюджета за 1929/1930 г. се удвояватъ за 1930/1931 г. (стр. 13)

Кредитътъ за тия пари става отъ 1.328.650 л. на 1.778.650 л.

Кредитътъ по § 1 (стр. 13) за добавъчно възнаграждение се намалява отъ 4.480.000 л. на 4.444.000 л. Общиятъ кредитъ на дирекцията не се измѣнява.

Главна дирекция на пошитъ и пр.

Следъ § 21 да се постави следната забележка: „За разширение на телеграфо-пощенската и телефонна служба разрешава се на министра на желѣзницитъ, пошитъ и те-

леграфитът да сключи заемъ 25.000.000 л. отъ Спестовната каса, като вписва ежегодно въ бюджета на пощитъ кредитъ за погасяване на тоя заемъ."

§ § 14 — 21 сж за доставка на материали, за които се говори — телефонни мрежи и др. — и понеже кредитътъ 8.000.000 л. е съвършено недостатъченъ, намъри се, че тая нужда може да се удовлетвори съ заемъ.

Кредитътъ по § 49 на Т. П. училище се намалява съ 100.000 л. и остава 170.000 л.

Кредитътъ по § 51 на сжщото се намалява съ 30.000 л. и остава 70.000 л.

Въ § 47 срещу заплати кредитътъ е 4.668.360 л. Подъ него да се впише: Представителни пари . . . 99.000 л., като кредитътъ по § 47 става . . . 6.227.360 л., а кредитътъ за вещевени разходи . . . 7.207.880 л.

Общиятъ кредитъ по пощитъ не се измънява.

Бюджетътъ по изпълнение договора за миръ.

Къмъ текста на § 4 да се впише: „и за изплащане възнаграждението на арбитра Вюаренъ“.

Кредитътъ по сжщия параграфъ да се увеличи отъ 2.500.000 л. на 6.500.000 л.

Общиятъ кредитъ по изпълнение договора за миръ се увеличава отъ 33.000.000 л. на 37.000.000 л.

Въ объяснителната таблица на бюджетопроекта на Министерството на земледелието и държавнитъ имоти въ § 272 въ текста оставатъ само думитъ „2 главни инспектори“; другитъ думи се заличаватъ.

Съ горепомнатитъ увеличения — по Министерството на народното просвѣщение 800.000 л., по Министерството на финанситъ 1.000.000 л., и по изпълнение договора за миръ 4.000.000 л., или всичко 5.800.000 л. — общиятъ кредитъ по редовния бюджетъ на държавата за 1930/1931 финансова година се увеличи на 6.445.186.090 л.

По Министерството на войната.

Въ края на объяснителната таблица за военната фабрика да се постави следната забележка. (Чете)

„Министерскиятъ съветъ, по докладъ на министра на войната, може да реши да се назначатъ въ фабриката двама чужденци-специалисти съ договоръ, като имъ опредѣли и заплатата, която да се изплаща отъ икономитъ по § 1 на бюджета“.

Въ § 19, буква а, следъ думата „нещатни“ да се прибавятъ думитъ: „и шатни“. Следъ думата „преподаватели“ да се прибавятъ думитъ „надъ 18 лекции седмично“.

При преподавателския персоналъ въ академията и др. военни учреждения не всѣкога си служатъ съ нещатни, използваватъ и шатенъ персоналъ; плащатъ му лекционни, обаче ако има надъ 18 лекции, само тогазъ да могатъ да се плащатъ лекцитъ надъ 18.

По приходитъ.

Предвидениятъ приходъ по § 78 се увеличава съ 73.000.000 л. и става 288.000.000 л., вследствие на което приходътъ по глава IX се увеличава съ 73.000.000 л. и става 806.030.000 л., както и общиятъ приходъ по слѣтитъ фондове се увеличава съ 73.000.000 л. Това сж 70-тъ милиона лева, които се дадоха на министра на земледелието.

Това сж предложенията на Министерството на финанситъ.

Едно частно предложение е постъпило отъ харманлийския народенъ представителъ г. Янговъ по § 25 отъ бюджетопроекта на Министерството на правосъдието въ смисълъ: седалището на съдния-изпълнителъ, вмѣсто въ Свиленградъ да си остане въ Симеоновградъ, както това е било отъ освобождението до сега.

Председателстващъ В. Димчевъ: Има постъпили още две предложения. Едното е отъ г. Станю Златевъ, подписано отъ 10 души народни представители: (Чете) „Къмъ § 23 на приходния бюджетъ да се прибави следната забележка: задължава се министърътъ на финанситъ да опредѣли продажната цена на българската захаръ, като вземе въ съображение костюмата й стойностъ и се прибави една прилична, законна печалба“.

Другото предложение е отъ народния представителъ г. Теодоси Кънчевъ, въ смисълъ, къмъ чл. 10 да се прибави: „Държавни служители, специализирали като такива по едно ведомство, могатъ, съ съгласието на съответния министъръ, да минатъ на служба по друго държавно ведомство, ако използването на тѣхната специална подготовка е било поискано мотивирано отъ това ведомство. Прослуженото

време въ последното се зачита въ задължителната имъ служба“.

Има думата народниятъ представителъ г. Никола Кемилевъ.

Н. Кемилевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Ето вече цѣлъ месецъ откакто бюджетопроектитъ сж внесени въ Народното събрание. Ние всѣкога тукъ говоримъ, че внесенитъ бюджетопроекти трѣбва да вървятъ по своя редъ. Тѣ сж приети отъ Министерския съветъ и следъ това сж представени на вниманието на народното представителство. Прави странно впечатление, че народното представителство и бюджетарната комисия — за моя голѣма болка ще направя тази констатация — трѣбва да се бори срещу измѣненията, които отдѣлни министри правятъ на решенията на Министерския съветъ. Второ. Въ бюджетарната комисия почти единодушно се възприе това становище, че ние ще работимъ до 1 ч. всѣки день, за да се изяснятъ въпроситъ.

Тамъ, за голѣма радостъ, присѣдстваха не само членоветъ на бюджетарната комисия, но и едно число народни представители надъ 60—80 души. Всѣки день се обтѣгаха нерви и всѣки единъ отъ народнитъ представители искаше да допринесе нѣщо съ своитъ знания и разбирания по въпроситъ. И най-после, законопроектътъ за бюджета на държавата бѣше представенъ на второ четене съ ония измѣнения, които бюджетарната комисия намъри за необходимо нужно да станатъ въ него.

Азъ предполагамъ не, но не се съмнявамъ, че никой отъ насъ не може да има друго становище освенъ едно — че на трето четене законопроектътъ за бюджета на държавата се внася предъ народното представителство, за да проконтролира то за последенъ пътъ дали неговитъ разбирания и възприетитъ поправки въ бюджетопректа отъ бюджетарната комисия и тукъ, въ пленума, сж нанесени, за да бѣде готовъ законътъ. Но тази изненада, на трето четене да внасяте цѣлъ новъ параграфъ, да изненадвате народното представителство съ нови искания, да се правятъ известни поправки, съ които ние не знаемъ още дали не се измѣня смисълътъ на известенъ параграфъ, както ние сме мислили по-рано, че го приемаме — мене ми се струва, че това не можемъ да го допустнемъ.

Азъ моля народното представителство и г. министра на финанситъ да се съгласятъ, че на трето четене ние не можемъ да измѣняме бюджетопроекта съ забележки, съ новъ параграфъ и съ други поправки, освенъ ако е допустната нѣкъде редакционна грѣшка и да стане нужда тя да бѣде поправена, за да се уясни текстътъ на известенъ параграфъ.

Това предложение го правя официално и мене ми се струва, че народното представителство ще се съгласи съ моето предложение.

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Станю Златевъ.

С. Златевъ (з. в): Г. г. народни представители! . . .

Н. Кемилевъ (д. сг): Г. председателю! Азъ направихъ предложение да не се разглеждатъ отдѣлни предложения които не сж разглеждани въ бюджетарната комисия и не сж приети тукъ на второ четене. Моля да се гласува тоя предложение. Тукъ се прави едно ново предложение, което цели да измѣни закона за бюджета и да създаде законъ надъ закона.

Т. Кънчевъ (д. сг): Азъ искамъ думата по Вашето предложение. Народното събрание не може да даде цѣлия си мандатъ на бюджетарната комисия.

Н. Кемилевъ (д. сг): Имате право, но колкото се отнася до второто чете.

С. Златевъ (з. в): Г. г. народни представители! Азъ не знамъ защо г. Кемилевъ, преди да ме е чулъ, казва, че ще внесе ново предложение, което измѣняло досега приетото отъ комисията. Чакай, г. Кемилевъ, да чуешъ какво ще кажа!

Г. Кемилевъ е правъ като казва, че не бива. . .

Председателстващъ В. Димчевъ: Направо на предложението.

С. Златевъ (з. в): Г. председателю! Азъ ще Ви моля да ме оставите спокойно да се изкажа. Азъ не съмъ вземалъ често думата, а ако съмъ се обаждалъ, то е било

много рѣдко. Азъ ще моля да ми дадете възможност сега да се изкажа по единъ въпросъ, който не само мене интересува, но интересува и васъ, интересува цѣлия български народъ.

Въ закона за бюджета на приходитѣ на държавата въ чл. 23 е казано: (Чете) „Отъ патенти за правофабрикуване тютюневи издѣлѣя, захаръ, пиво, спиртъ, моторни коли и др.“. Азъ съмъ внесълъ едно предложение, да се постави една забележка подъ този параграфъ въ смисълъ, преди да бѣде пустната захаръта на пазара, г. финансовиятъ министъръ отъ своя страна да прегледа какво струва тя на фабриката и да прибави една законна печалба, за да може да се нормира цената на захаръта, когато тя се пусне на пазара, за да избѣгнемъ оная експлоатация отъ страна на фабрикантитѣ, която съществува не отъ вчера и днесъ — която съществува отъ 15 години у насъ.

Г. г. народни представители! До преди войнитѣ, до преди 1915 г. захарнитѣ фабрики плащаха на тонъ цвекло 15—18—20 л. Това бѣше цената на цвеклото тогава. Колко лева плащаше българскиятъ народъ за килограмъ българска захаръ? — Надъ 30 л., по сегашна стойностъ. По-сетне следъ войнитѣ, българскитѣ фабрики плащаха 800—820 л. на тонъ цвекло, а захаръта продаваха по 28 л. килограмъ. Днесъ, какво плащатъ за цвеклото? — Плащатъ 600—620 л. на тонъ, а българскиятъ народъ плаща 30 л. за килограмъ захаръ.

Т. Христовъ (д. сг): И 32 л.

С. Златевъ (з. в): Кѣде е тукъ законната печалба на тия фабрики, които хранятъ българския народъ съ захаръ? Недейте смѣта, че само вие, хората на просвѣтата, хората на културата, хората на града, консомирате захаръ, че само на васъ се яде захаръ! Днесъ кой отъ васъ, като си отива въ къщи, не взема най-малко половинъ килограмъ захаръ, или бонбони, или карамели, или друго нѣщо сладко, за да занесе на децата? Кой баща, или майка, или дѣдо, като се върне отъ пазара, не донесе разни произведения отъ захаръ на своитѣ деца? Кой отъ васъ не е виждалъ рекламата по вестници, по списания, навсякъде по стѣни и мегдани: „И нашъ Шарко даже обича да яде захаръ“? До тамъ сме дошли. Бива ли при това положение българската Камера да оставя фабрицитѣ по такъвъ начинъ да скубятъ българския народъ? Когато захаръта не струва повече отъ 15—16 л. заедно съ акциза и разносикитѣ по произвеждането ѝ, българскиятъ народъ яде килограмъ захаръ по 30 л. Ще ми позволите да ви прочета една статия отъ едно списание по този въпросъ, за да видите докъде сме отишли, за да видите какъ българскитѣ репарации могатъ да се платятъ само отъ тия наши фабрики за захаръ, печалбитѣ на които, вследствие на голѣмата експлоатация, която вършатъ, възлизатъ надъ 400 милиона лева.

Въ списание „Кръжосвѣтъ“, подъ заглавие „Фабрики и производство“, е написано следното: (Чете) „Въ България има за сега 5 фабрики за произвеждане захаръ. Мѣстната консомация на захаръта възлиза на около 2.700 вагона годишно. Фабрицитѣ, обаче, биха могли да произвеждатъ 2—3 пѣти повече захаръ. Очевидно е, че за фабрицитѣ има две положения — да изнесатъ излишка отъ захаръта, или да намалятъ производството до размѣръ на мѣстната консомация. Пазари за износъ на наша захаръ може да се намиратъ въ Гърция и Турция, гдето ежегодно се внасятъ хиляди вагони захаръ отъ много далечни страни. Нашитѣ фабрики сж възприели второто положение — да намалятъ производството си до размѣръ на мѣстната консомация. Каква е действителната цена на захаръта? Днесъ продажната цена на едро на рѣзаната захаръ въ Чехия е 6.75 л., за килограмъ. Захаръта на пѣськъ е още по-евтина. Разбира се, че щомъ като 6.75 л. е продажната цена на захаръта, то въ нея влиза и печалбата на фабрицитѣ. Въ такъвъ случай костюмата цена на рѣзаната захаръ на фабрицитѣ е не повече отъ 6 л. килограмътъ.

Ако бихме си доставили чехска захаръ, ние ще трѣбва да платимъ за превозъ около 2.80 л. на килограмъ. А ако заплатимъ и опредѣления отъ държавата акцизъ 8 л. на килограмъ, колкото се заплаща и за мѣстната захаръ, то ние бихме имали въ София чехска захаръ: 6.75+2.80+8 или всичко по 17.55 л. за единъ килограмъ.

Какво струва захаръта на нашитѣ фабрики?

Ние знаемъ, че цената на всѣки фабрикатъ е въ зависимостъ отъ цената на първичнитѣ материали и отъ стойността на работната рѣжа. Главнитѣ първични материали сж цвеклото и въглищата. Сравнени тѣхнитѣ цени въ Чехия и у насъ, нѣма почти никаква значителна раз-

лика за отбелязване. Сѣщото ще кажемъ и за работната рѣжа, макаръ че въ действителностъ у насъ тя е по-евтина. Отъ това се вижда, че можемъ смѣло да приемемъ костюмата цена на захаръта у насъ да се приравни къмъ ко- стюмата цена въ Чехия. А щомъ това е така, то продажната цена на едро може много лесно да се опредѣли, като приемемъ сѣщата печалба и за нашитѣ фабрики, каквато е печалбата и въ Чехия, или продажната цена да бѣде на едро сѣщо по 6.75 л.“

Председателствуващъ В. Димчевъ: Свършихте ли?

С. Златевъ (з. в): Не съмъ свършилъ.

Отъ сговориститѣ: Хайде, стига де, нѣма да те слушаме вестници да четешъ!

С. Златевъ (з. в): Азъ смѣтамъ, че тѣзи данни всѣки отъ васъ трѣбва да ги знае, затуй счетохъ за необходимо да ги прочета.

(Продължава да чете) „За да стбиемъ, обаче, всѣко въз- ражение, ние сме съгласни да приемемъ, че първичнитѣ материали и разходитѣ по производството сж съ 20% по- голѣми, а сѣщо сме съгласни да приемемъ печалба за нашитѣ фабрики съ 10% повече, отколкото сж възприели чехскитѣ — или, всичко, да приемемъ, че нашитѣ фаб- рики ще продаватъ захаръта съ 30% въ повече, отколкото чехскитѣ“. (Възражения отъ сговористи б)

С. Савовъ (д. сг): Стига си челъ вестници, бе!

С. Златевъ (з. в): Г. г. народни представители! Азъ ще дамъ тая статия, за да бѣде помѣстена въ дневницитѣ на Народното събрание, та ако на друго мѣсто българскиятъ народъ не може да я намѣри, да я чете поне въ дневни- цитѣ на Народното събрание, за да види какво струва за- харъта на българския фабрикантъ и колко я продава той на българския консоматоръ.

А. Хитриловъ (д. сг): Добре, разбрахме! Стига толкова!

С. Златевъ (з. в): Г. г. народни представители! Дошло е време държавата да се намѣси по-дълбоко въ нашия ико- номически животъ. Кой отъ васъ не знае, че презъ 1915 г. се създаде законъ, съ който се нормираха продуктитѣ отъ първа необходимостъ?

Председателствуващъ В. Димчевъ: (Звъни) Само 5 ми- нуту имате право да говорите.

С. Златевъ (з. в): Държавата нормира тогава всичкъ продукти. Това трѣбва да стане и днесъ, за да не се за- сили днешното тежко положение, въ което сме.

Отъ сговориститѣ: Стига, бе!

С. Златевъ (з. в): Защо ми се сърдите?

К. Куневъ (д. сг): Какво разправяшъ! Нѣмаме нужда отъ твоитѣ съвети.

С. Златевъ (з. в): Кого засѣгамъ азъ? Васъ ли? Защо не разберете какво искамъ да кажа? Ако вие бихте же- лали да настѣпите по-нормаленъ животъ у насъ, вие бихте слушали да ви се приказва на тази тема.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Навреме трѣбваше да по- вдигнете този въпросъ — при първото или второто четене на бюджетпроекта. Сега имате право да говорите само 10 минути. Така е споредъ правилника. Да бѣхте говорили това на първо четене, щѣхме да слушаме.

А. Хитриловъ (д. сг): Той говори цѣлъ половинъ часъ вече.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Правилника спазвайте.

С. Златевъ (з. в): Завършвамъ.

Г. г. народни представители! Азъ поставямъ този въ- просъ не за да го разрешите сега, а ви го поставямъ като една задача, да размишлявате какво можете да направите по него. Защото ако отидете въ провинцията и видите на каква цена се продаватъ първичнитѣ материали за за- харъта, а, отъ друга страна, като виждате, че захаръта я ядемъ на петорно и десеторно по-голѣма цена, ще оста-

нете изненадани. Стига спекула! Из провинцията хората казват: докато не увиснат на влжето 10 спекуланти отъ София и въ всѣм градъ по 2—3, нѣма да се оправятъ тия рабсти! Сѣтате ли вие, че ще възвѣрнете нормалния животъ при този начинъ на безгрижно отнасяне къмъ всичко това, което става? Помислете вие, отъ болшинството, по този въпросъ! Вашата дума трѣбва да се чуе. Помислете какъ ще нормализирате живота, за да не изпаднете единъ денъ въ невѣзможностъ да се защитавате!

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Теодоси Кънчевъ.

Т. Кънчевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Народниятъ представителъ г. Кемилевъ ви сезира съ единъ въпросъ, който трѣбва да се разреши, споредъ неговото предложение, по принципъ — въобще да не се занимаватъ съ ония предложения за поправки, добавки и пр., съ които сте сезирани сега. Азъ считамъ, че съ този въпросъ не можемъ сега да бждемъ сезирани, тъй като той е разрешенъ въ правилника: на трето четене всѣки народенъ представителъ може да прави предложения, подписани отъ 10 души народни представители, и ние можемъ да се занимаваме съ тѣзи предложения, както се занимаваме и на второ четене съ всѣко едно предложение.

П. Стояновъ (д. сг): Но на трето четене не може да се правятъ предложения, които измѣняватъ съществуващи закони!

Т. Кънчевъ (д. с): Ще бжде неправилно, ако сега гласувате да не се занимаваме по принципъ съ тия предложения, нѣкои отъ които могатъ да бждатъ много умѣстни, било като корективи, било като добавки. Ако решите така, вашето решение ще бжде несъвѣстимо съ правилника за вътрешния редъ въ Събранието.

Поради това азъ моля председателството да не полага на гласуване предложението на г. Кемилева, а да се премине направо къмъ разглеждане на отдѣлнитъ предложения, направени по установения въ правилника редъ.

Понеже и азъ имамъ честта да направя едно предложение, следъ като се разреши този въпросъ, ако е нужно, ще го мотивирамъ и, ако вие намирате, че то може да бжде прието, ще го приемете.

Тъй че азъ предлагамъ да не се полага на гласуване предложението на г. Кемилева.

Н. Кемилевъ (д. сг): По този начинъ може да се дойде до практиката новъ законъ да мине при третото четене. Днесъ на трето четене се правятъ предложения отъ г. Станю Златевъ и отъ други, които сж съвършено нови, съ които народното представителство не може да бжде сезирано. Правилникътъ за вътрешния редъ въ Народното събрание гласи, че на трето четене могатъ да се гласуватъ само предложения за редакционни поправки или такива предложения, които внасятъ измѣнения въ текстоветъ. Предложения за съществени промѣни, съ които не сме били сезирани по-рано, не могатъ да се гласуватъ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Ако искате, мога да Ви кажа мнението на бюрото по този въпросъ. То е следното. Споредъ чл. 40 отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание, при трето четене могатъ да се правятъ поправки или прибавки; за тѣхъ се подаватъ писмени предложения, подписани поне отъ 10 души народни представители, и съ тѣхъ се постѣпва тъй, както се постѣпва съ предложенията на второ четене. Сега, дали едно предложение, което се прави, е отъ категорията на поправка или прибавка — това ще го разреши Народното събрание. По принципъ правилникътъ е опредѣлилъ какво трѣбва да се приеме на трето четене. Нова норма, разбира се, не можемъ нито да гласуваме, нито да приемемъ.

Сега, най-напредъ ще разискваме предложенията; а по-нататкъ, дали тѣ сж отъ категорията на подпадащитъ подъ чл. чл. 39 и 40 на правилника — той въпросъ Събранието ще разреши съ своя вотъ.

Има думата г. министърътъ на финанситъ.

Министъръ В. Молловъ: Г. г. народни представители! Азъ се присѣдинявамъ къмъ мнението, което се изказа отъ уважаемия председател на Народното събрание. Въпросътъ се разрешава отъ чл. 40 на правилника за вътрешния редъ на Народното събрание съвършено ясно: (Чете) „При третото четене, което става най-малко единъ

денъ следъ второто, ако се направятъ нови поправки или прибавки, подкрепени поне отъ 10 представители, Събранието постѣпва и съ тѣхъ по начина, посоченъ въ предишния членъ“ — т. е. тия поправки или прибавки се подаватъ, по искане на председателя, писмено, както при второто четене; тѣ се разискватъ веднага, или се препращатъ на надлежната комисиия за изучаване и докладване още въ сѣщия денъ, или пъкъ въ едно отъ идущитъ заседания.

Н. Кемилевъ (д. сг): При второто четене е така.

Министъръ В. Молловъ: За третото четене се постѣпва по сѣщия начинъ. Чл. 40 казва: „Събранието постѣпва и съ тѣхъ по начина, посоченъ въ предишния членъ“ — Защо това? Защото може да се направи една чисто редакционна поправка, която нѣма защо да се разисква отново въ комисията. Може да се направи една поправка, която измѣня смисъла на единъ членъ, който го допълня, която придава нѣкакво ново съдържание — Народното събрание, съ огледъ назначението или характера на тая поправка, или ще я разисква веднага, или ще я прати въ комисията, за да се обсъди по-подробно.

Но освенъ поправки — и то не само редакционни, но и поправки по същество — могатъ да се предлагатъ и прибавки. Разбира се, че прибавката не трѣбва да излиза отъ рамкитъ на самия законопроектъ; тя не може да измѣни нѣкакви други закони, освенъ тѣзи, които сж визирани въ самия законопроектъ.

Н. Кемилевъ (д. сг): Нови принципи да внася.

Министъръ В. Молловъ: Тя не може да внесе нѣщо, което да бжде радикално противно на съдържанието и смисъла на известни постановления. Защото инакъ, г-да, ние не бихме могли да действваме въ Народното събрание, а би трѣбвало да ограничимъ всичко онуй, което се гласува въ пленума на Народното събрание само съ онова, което е възприето отъ комисията; съ други думи, ние тогава бихме ограничили въ сѣщностъ правата на Парламента и бихме ги съсредоточили въ една дадена комисиия. Комисиитъ сж съвѣщателни, редакционни тѣла на Народното събрание, а тѣлото, което разисква и решава, е самото Народное събрание. И затуй въ нѣкои държави при разглеждане, напр., на бюджета, цѣлото Народно събрание става бюджетарна комисиия, тъй че нѣма нужда да се препращатъ едни поправки или прибавки въ една комисиия, и следъ това да се връщатъ отново въ пленума.

Сега предложението на г. Кемилевъ, ако бжде обяснено по тоя начинъ, ще трѣбва да дойдемъ до следното заключение. Има известни поправки, има и прибавки, които сж прочетени отъ г. докладчика — ще трѣбва да се произнесе Народното събрание: да бждатъ ли тѣ разисквани отново въ бюджетарната комисиия, или счита, че тѣ могатъ да бждатъ разисквани въ днешното заседание предъ видъ на тѣхния характеръ? И азъ сега, за да докажа предъ Народното събрание, че тѣ могатъ да бждатъ разисквани още въ това заседание, ще посоча едно по едно всичкитъ измѣнения, които се прочетоха отъ г. докладчика.

Има само една прибавка въ сѣщностъ — това е прибавката, която се прочете отъ самото начало и която е внесена по искане на Министерството на вътрешнитъ работи. То я внесе по-рано въ бюджетарната комисиия, и ако има нѣкой отговоренъ за туй, че тя не е разисквана тамъ веднага, това съмъ азъ. Азъ поемамъ тая отговорностъ. Азъ направихъ това отклонение ако желаете, само вследствие на обстоятелството, че постановлението, което по този начинъ се прибавя въ текста на закона за бюджета на държавата, засѣга едно фактическо положение, засѣга единъ въпросъ чисто бюджетенъ. Има полицейски участъци въ селата, които се помѣщаватъ въ помѣщения, които трѣбва да бждатъ наети съ общински срдства. За да се уреди въпросътъ за изплащането на тия наеми, трѣбва да има единъ редъ. Този редъ е билъ установенъ съ едно министерско постановление, което за миналото ще се утвърди отъ Народното събрание, но което трѣбва да съществува и въ бждеще. Въпросътъ е чисто бюджетенъ, чисто смѣтководенъ и, следователно, изключително отъ характера на закона за бюджета на държавата. Затуй се съгласихъ, по искане и на г. министъръ-председателя, който самъ лично нѣма възможностъ да дойде да я защити, да се вмѣсти тая прибавка въ закона за бюджета на държавата. Ако намирате, че заслужава тази прибавка — по какъвъ начинъ ще се изплащатъ наемитъ за помѣщенията на околийскитъ участъци отъ общинитъ — да я внесемъ отново

въ бюджетарната комисия и да изгубимъ време, азъ нѣма да се противя, но смѣтамъ, че това ще бѣде излишно.

Има две или три други поправки. Едната се отнася до § 9 за гербовитѣ марки, . . .

Докладчикъ Р. Василевъ (д. сг): И до § 8.

Министъръ В. Молловъ: . . . за да се приведе този параграфъ въ съгласие съ единъ съществуващъ законъ. Азъ трѣбва да кажа, че по този параграфъ, когато се приеми, предупредихъ въ бюджетарната комисия, че г. министърътъ на външнитѣ работи е повдигналъ известенъ въпросъ и желае неговото уреждане. Г. министърътъ на външнитѣ работи не може да присѣдства на разискванията по закона за бюджета на държавата и затова азъ самъ наредихъ да влѣза въ споразумение съ него и да устанося въ съгласие съ г. министра на вътрешнитѣ работи, единъ текстъ, който да запазва създаденото законодателство.

Друга прибавка и поправка азъ не виждамъ въ закона. Има известни прехвърляния отъ едно перо въ друго по бюджетитѣ на отдѣлни министерства. Защо? По една проста причина, че трѣбваше пакъ да се осмислятъ известни посочвания, които направихъ въ бюджетарната комисия.

Н. Кемилевъ (д. сг): (Казва нѣщо)

Министъръ В. Молловъ: Моля, моля. Азъ посочихъ въ бюджетарната комисия, че по изпълнението на договора за миръ ще се предвиди една сума за изплащане възнаграждението на арбитра Юаренъ. Азъ посочихъ тамъ, че ще трѣбва да предвидимъ една сума за изплащане възнаграждението на ония адвокати, които ще защищаватъ българската теза въ Харгския съдъ. Азъ посочихъ въ бюджетарната комисия сѣщо, че трѣбва да се намѣри известна сума, обещана по-рано, за международния юнашки съборъ въ София. Има известни премѣствания отъ едно перо въ друго, които вчера се съобщиха въ бюджетарната комисия отъ г. Василевъ. Това е направено.

Азъ смѣтамъ, че и въ този случай ние сме действували, както въ миналото. И мога да заявя, че азъ съмъ контролиралъ лично всички тия поправки и премѣствания на суми и че съмъ се поставилъ въ съгласие съ замѣстника на председателя на бюджетарната комисия, който има добрината да ги докладва тукъ. По този начинъ смѣтамъ, че всичко необходимо за изучаване законността, целесъобразността, разумността и възможността на тѣзи предложения е спазено.

Ако Народното събрание, въпреки тѣзи обяснения, които давамъ, счита за необходимо да отложи заседанието за полсвинъ частъ, да кажемъ, за да се конституира като бюджетарна комисия, азъ нѣмамъ нищо противъ. Обаче бихъ молилъ въ този случай да не се настоява, като давамъ обещание, че ще внимавамъ най-грижливо всичкитѣ въпроси да минатъ презъ надлежнитѣ комисии и следъ това да бждатъ докладвани тукъ и по този начинъ Народното събрание да бѣде спокойно, че всичко е минало чрезъ едно много внимателно, много подробно проучване въ комисии и се докладва еп *connaissance des causes*. Но нека въ този случай тѣзи много малки промѣни, които бѣха докладвани тукъ, да не бждатъ поводъ да изгубимъ нѣколко минути въ комисията и да дойдемъ пакъ до сѣщия резултатъ въ пленума на Народното събрание.

Къмъ туй прибавямъ, че съ предложението на г. Станю Златевъ азъ не съмъ съгласенъ. Той ми дава едни права — хората не бѣгатъ отъ права — но това сж едни права, тъй да кажа, малко неприятни и надминаватъ до значителна степенъ рамкитѣ на закона за бюджета на държавата. Ако той иска да внесе специаленъ законопроектъ за уреждане на производството и търговията съ захаръ, добре. Но нѣма нужда отъ това, защото той ще има възможностъ да говори по този въпросъ, когато дойде тукъ измѣнението на закона за акцизитѣ; тогава ние ще разискваме и ще видимъ дали министърътъ на финанситѣ може да опредѣля цената на известни продукти, или може да направи само едно — да опредѣля и събира акциза и да внимава, щото ценитѣ да не се повишаватъ при известни условия и да се повишаватъ тогава, когато и другитѣ условия, отъ които зависи това повишение на ценитѣ, сж се измѣнили. Фабрицитѣ се оправдаватъ съ това, че ценитѣ на цвеклото сж се покачили и трѣбва да плащатъ цвеклото по-скѣпо, и затуй сж покачили цената на захарта. Но по този въпросъ сега не мога да говоря; той е отдѣленъ въ-

просъ и, когато дойде законопроектътъ за измѣнение на закона за акцизитѣ, тогава ще го разискваме.

Предложението на г. Теодоси Кънчевъ, ако Народното събрание е съгласно да го вотира, нека го вотира сега. То не е минало презъ бюджетарната комисия, макаръ той да го предлага тамъ.

Н. Топаловъ (д. сг): Комисията го отхвърли.

Министъръ В. Молловъ: Азъ не бихъ ималъ нищо противъ, защото въ сѣщностъ то отговаря на една административна възможностъ и на една практика, която трѣбва да се спазва. Предоставямъ на Народното събрание да се произнесе по него.

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Теодоси Кънчевъ.

Т. Кънчевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Съгласно чл. 10 отъ закона за бюджета на държавата, изпращанитѣ за специализация въ странство държавни служители предварително даватъ задължение, че, следъ връщането си, ще служатъ на държавна служба двойно повече време, отколкото сж били на специализация. Изрично се казва — че на държавна служба ще прослужатъ туй време. Обаче има случаи, когато известно лице, пратено на специализация отъ известно ведомство, да кажемъ отъ Министерството на правосѣдието, специализира се и добива известна компетентностъ. Неговата компетентностъ трѣбва да бѣде използвана и може да бѣде полезно използвана отъ друго, пакъ държавно ведомство. Ако тълкуваме разумно текста на закона, безспорно, туй лице, когато служи и по друго държавно ведомство, изпълнява задължението си къмъ държавата да служи двойно или тройно повече време, отколкото е било на специализация. Обаче има разногласие въ тълкуването и въ разбирането на този текстъ и дожаждаме до това положение, че едно лице, което се е специализирало, да кажемъ, по Министерството на правосѣдието, и отива да служи въ друго ведомство, пакъ държавно, напр. Министерството на търговията или въ Дирекцията на пошитѣ, да се смѣта, че тамъ то не служи на държавна служба и го каратъ да върне на държавата, съ известенъ процентъ, похарчената сума за нговата специализация. Безспорно, туй е едно абсурдно положение.

Министъръ Ц. Бобошевски: Много е право това тълкуване. Той е пратенъ да се специализира по ведомството на Министерството на търговията и съ това е далъ задължение да служи по туй ведомство.

Т. Кънчевъ (д. сг): Това е противъ едно рационално и полезно използване на единъ специалистъ пакъ на държавна служба. Ще ми позволите единъ примѣръ. Единъ сѣдия се специализиралъ, да кажемъ, по търговското право. Министерството на желѣзницитѣ, специално Дирекцията на пошитѣ, иска да използва специалната подготовка на този човѣкъ въ областта на търговското право, специално чековата служба, като ще го постави да бѣде шефъ на чековата служба, за да я организира. Ако туй лице, което е било подъ ведомството на Министерството на правосѣдието, бѣде поискано мотивирано отъ министъра на желѣзницитѣ, и шефътъ му, министърътъ на правосѣдието, се съгласи съ това, азъ си задавамъ въпроса: какво противъ интереса на държавата има тукъ? Не отиваме ли тъкмо въ единъ пътъ на използване една компетентностъ пакъ за държавата, за нейнитѣ служби, за нейнитѣ нужди, а не некомпетентни хора да вършатъ тия служби?

Министъръ Ц. Бобошевски: Министерството на правосѣдието ги праща да се специализиратъ, за да използватъ тоа тяхната компетентностъ.

Т. Кънчевъ (д. сг): Г. Бобошевски! Моля, да се разберемъ.

Министъръ Ц. Бобошевски: По този начинъ избива кулата. Хора се пращатъ отъ министъра на правосѣдието на специализация, за да бждатъ полезни на правосѣдието, после отиватъ — азъ знамъ такива случаи — тамъ, където има двойно по-големи заплати.

Т. Кънчевъ (д. сг): Азъ се чужда на възраженията, които прави г. министърътъ на търговията.

Министър Ц. Бобошевски: Азъ знамъ такива случаи.

Т. Кънчевъ (д. сг): Недейте ме прекъсва. Ако обичате, вземете думата. Въпросътъ се поставя тукъ принципно. Дайте примѣръ на търпимостъ. Вие сте министъръ. Какъ така! Тукъ се решава единъ принципаленъ въпросъ и не се знае каква заплатата такъвъ човѣкъ ще получи въ другото ведомство.

Но има единъ другъ въпросъ. По известно ведомство хората сж съумѣли и сж си издействували кредити за специализация, а по други ведомства — не. Нима не може едно лице, което се е специализирало по едно ведомство, да отиде да служи по друго ведомство, където не сж предвидени такива кредити? Туй, което г. министъръ Бобошевски възразява, то не е възразение по принципъ, а е възразение, което въ много случаи нѣма да намѣри оправдание, защото, като предварително условие, се иска съгласието на министра, по ведомството на когото е командировано лицето за специализация.

Азъ считамъ, че съ предложението, което правя, се внася по-скоро едно пояснение, защото въ самия текстъ на закона се говори за „държавна служба“, а не се говори за служба по сжщото ведомство, което е командировало лицето. Безспорно, тукъ този въпросъ трѣбва да бѣде уясненъ и да бѣде пояснено съ огледъ на текстовете, които съществуватъ.

Затуй моля както г. министра на финанситъ, така и уважаемитъ г. г. народни представители, да се съгласятъ съ предложението, което правя, което има по-скоро, както казахъ, пояснителенъ характеръ, отколкото да прави нѣкакви съществени измѣнения.

Т. Стоилковъ (д. сг): Да не би да остане впечатление, че се урежда личната смѣтка на нѣкого? Изглежда, че такова нѣщо е.

Т. Кънчевъ (д. сг): Г-да! Ние сме постоянно подозрителни и мнителни.

Т. Стоилковъ (д. сг): Не е думата за мнителностъ. Преплитта се името на нѣкой си Клечковъ. Азъ не знамъ кое е това лице Клечковъ.

Т. Кънчевъ (д. сг): Когато единъ въпросъ се поставя принципно въ Народното събрание, азъ смѣтамъ, че тая мнителностъ е неумѣстна.

Т. Стоилковъ (д. сг): Обикновено така става.

Т. Кънчевъ (д. сг): Вие ще се съгласите, че когато се постави въпросътъ по принципъ, дали едно, друго или трето лице ще се възползува отъ туй положение, то нѣма значение. Азъ мога да ви кажа имена на хора, които сж се специализирали по известна служба, и днесъ сж на служба по друго ведомство — имена на хора, които сж се специализирали по Министерството на правосъдието, а днесъ сж на служба по Министерството на финанситъ.

Т. Стоилковъ (д. сг): Единъ пътъ си е направилъ смѣтката този господинъ, че ще се специализира, за да остане на служба въ дадено министерство, той не трѣбва да се измѣкне, но трѣбва да устои на задължението. Види се, тукъ играе роля двойната заплатата. Така трѣбва да се обясняватъ тѣзи работи.

Т. Кънчевъ (д. сг): Вие, ако сте противъ, може да не го приемете.

Х. Силяковъ (д. сг): Да бѣде съ съгласието на надлежния министъръ.

Т. Кънчевъ (д. сг): Да, съ съгласието на надлежния министъръ да става.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Г. г. народни представители! Г. Янгъзовъ прави следното предложение:

„По бюджета на Министерството на правосъдието, глава VI, § 25, „сѣдии-изпълнители“, седалището на сѣдната-изпълнителъ въ Симеоновградъ да си остане пакъ въ Симеоновградъ, както е било досега, а не да бѣде въ Свиленградъ, както се прие на второ четене“.

Има думата народниятъ представителъ г. Теню Янгъзовъ.

Т. Янгъзовъ (д. сг): Г. г. народни представители! На второ четене, инцидентно, се повдигна въпросътъ за седали-

щето на симеоновградския сѣдия-изпълнителъ, а именно да бѣде премѣстено въ Свиленградъ. Азъ, който съмъ избранъ отъ избирателната колегия на двата града, имайки предъ видъ желанието на Свиленградъ, съмъ се обръщаль къмъ окръжния сѣдъ въ Хасково, който опредѣля седалищата на сѣдитъ-изпълнители, съ въпроса: разумно ли е и въ интереса на службата ли е да бѣде седалището на сѣдната-изпълнителъ въ Свиленградъ? Отговори ми се отъ самия председателъ на окръжния сѣдъ, че поради това, че въ Свиленградъ има годишно 446 изпълнителни дѣла, нѣма никакъвъ смисълъ да има тамъ сѣдия-изпълнителъ.

Затуй моля г. министра на правосъдието, моля и Народното събрание да се съгласи седалището на сѣдната-изпълнителъ въ Симеоновградъ да си остане пакъ въ Симеоновградъ, тъй като отъ освобождението насамъ седалището му е било тамъ, а не да се мѣсти въ Свиленградъ. Още повече, че самото Министерство на правосъдието е проучило този въпросъ и само го е разрешило въ смисълъ, седалището да бѣде въ Симеоновградъ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата г. министърътъ на правосъдието.

Министъръ д-ръ Т. Кулевъ: Г. г. народни представители! По предложение, направено на трето четене, както знаете, може да говори само вносителътъ.

Г. Янгъзовъ се обръща къмъ мене да съмъ далъ съгласието си, щото седалището на симеоновградския сѣдия-изпълнителъ да си остане на старото мѣсто. Това съгласие е излишно, тъй като не по моя инициатива стана туй премѣстване. Завчера Народното събрание реши да се премѣсти седалището на сѣдната-изпълнителъ отъ Симеоновградъ въ Свиленградъ. Сега, ако то смѣта, че може да пререшава решенията си, то е другъ въпросъ.

И. Кирпиковъ (д. сг): Утре ще пререшимъ друго решение, другиденъ друго и т. н.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Ще пристѣпимъ къмъ гласуване.

Най-напредъ ще пристѣпимъ къмъ гласуване на поправките, които се направиха отъ докладчика, съ съгласието на г. министра, срещу които има само едно възразение отъ г. Кемилевъ. Г. Кемилевъ предлага да не се разглеждатъ днесъ онѣзи предложения, съ които се предлагатъ съвсемъ нови нѣща, а да се разглеждатъ само предложенията, съ които се правятъ поправки и добавки, по смисъла на чл. 39 отъ правилника за вътрешния редъ. Разрешението на този въпросъ по същество е право на пленума на Народното събрание, затова азъ ще дамъ на гласуване тия предложения и, ако Народното събрание ги приеме, то ще се счита, че тѣ сж отъ категорията на тия, които предвижда чл. 39 отъ правилника.

По съдържанието, по съществото на тия предложения възразения нѣма. Поставямъ ги на гласуване.

Който е за тѣхното приемане, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Народниятъ представителъ г. Станю Златевъ прави предложение да се прибави къмъ § 23 следната забележка: „Задължава се министърътъ на финанситъ да опредѣли продажната цена на българската захаръ, като вземе въ съображение костуемата ѝ стойностъ и се прибави една прилична законна печалба“.

Който сж за приемането на това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Малцинство, Събранието не приема.

Народниятъ представителъ г. Теодоси Кънчевъ предлага да се прибави къмъ чл. 10: „Държавни служители, специализирали като такива по едно ведомство, могатъ, съ съгласие на съответния министъръ, да минаватъ на служба по друго държавно ведомство, ако използването на тѣхната специална подготовка е било поискано мотивирано отъ това ведомство. Прослуженото време въ последното се зачита въ задължителната имъ служба“.

Който сж за приемането на това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Малцинство, Събранието не приема.

Народниятъ представителъ г. Теню Янгъзовъ предлага седалището на сѣдната-изпълнителъ по § 25 на Министерството на правосъдието да си остане въ Симеоновградъ, а не да бѣде въ Свиленградъ.

Който сж за приемането на това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Малцинство, Събранието не приема.

Обаждатъ се: Болшинство е.

Председателстващ В. Димчевъ: Председателството констатира малцинство.

Министър д-ръ Т. Кулевъ: Меншество е.

Председателстващ В. Димчевъ: Ще гласувамъ повторно. Които сж за приемането на това предложение, моля, да вдигнатъ ржка. Моля квесторътъ да преброи гласоветъ.

Т. Г. Влайковъ (д. сг): Председателството нѣма право да поставя такова предложение на гласуване. Какъ така?

Т. Кожухаровъ (д. сг): Азъ мисля, че такова едно предложение не може да се постави на гласуване.

Т. Г. Влайковъ (д. сг): Следъ като на второ четене е било отхвърлено. (Глъчка)

Председателстващ В. Димчевъ: (Звъни) Тогава, съставане на крака ще гласуваме.

И. Кирпиковъ (д. сг): Меншество е явно. Защо искате да го обхърнете на болшинство?

Нѣкой отъ сговористигъ: Не е явно.

Председателстващ В. Димчевъ: Съставане на крака ще гласуваме.

К. Маноловъ (зан): Обяснете, какво е било решението вчера и какво се иска сега.

Т. Г. Влайковъ (д. сг): Азъ заявявамъ, че председателството нѣма право да поставя на гласуване едно предложение, което на второ четене е било отхвърлено. Това е съгласно правилника.

Н. Топаловъ (д. сг): Не е отхвърлено на второ четене.

Председателстващ В. Димчевъ: Ние казахме по-рано, че дали едно предложение по своето съдържание отговаря на чл. 39 отъ правилника или не, компетентно е Народното събрание да се произнесе. Нѣдейте казва, че председателството нѣма право да го поставя на гласуване, защото тогава председателството може да прави произволи. По-правилно е, споредъ мене, Народното събрание да приеме или отхвърли едно предложение.

Които сж за приемане на това предложение, моля, да станатъ прави.

Т. Г. Влайковъ (д. сг): Меншество е.

Председателстващ В. Димчевъ: Малцинство, Събра-нието не приема.

Които приематъ на трето четене законопроекта за бюджета на държавата за 1930/1931 финансова година, заедно съ приетитъ поправки и прибавки, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема. (Ржкоплѣскания отъ сговористигъ (Вж. прил. Т. II, № 70)

Има думата г. министърътъ на финанситъ.

Министъръ В. Молловъ: Г. г. народни представители! Съ приемането на законопроекта за бюджета на държавата на трето четене, Народното събрание извърши презъ течение на последнитъ дни едно дѣло отъ важно държавно значение. Азъ съмъ длъженъ отъ това мѣсто, като отговоренъ министъръ за бюджета на държавата, да изкажа моитъ най-голѣми благодарности за труда и усилията, които народното представителство употреби презъ последния месецъ за разглеждането и гласуването бюджета на държавата. Може би за пръвъ пътъ бюджетътъ на държавата се приема въ единъ толкова кратъкъ срокъ отъ единъ месецъ. Действително, внасането на бюджета стана късно по причини, които сж известни на Народното събрание, но съ бързото приемане на бюджета се поправи онова положение, което бѣше създадено отъ обстоятелства, независящи отъ управлението.

Азъ още единъ пътъ изказвамъ своитъ благодарности на народното представителство

Предъ видъ на туй, че законопроектитъ, поставени въ другитъ точки на дневния редъ, не сж минали още презъ комиситъ, отъ една страна; отъ друга страна, понеже не ще можемъ да имаме заседание нито днесъ следъ пладне, нито въ понеделникъ, азъ моля да се отложатъ заседанията на Народното събрание до 8 май, четвъртъкъ, като въ четвъртъкъ сутринтъ има заседание финансовата комисия. Въ четвъртъкъ ще бѣде раздаденъ бюджетопроектътъ на Дирекцията на желѣзницитъ, който е единъ анексъ къмъ бюджета на държавата, а също и бюджетопроектътъ на фондоветъ. Надѣвамъ се, че отъ 8 до 16 май ще можемъ да разгледаме и гласуваме и тия бюджети.

Ц. Табаковъ (зан): Г. министре! Вие обещахте на нѣколко пъти, че ще внесете законопроекта за пенситъ.

Министъръ В. Молловъ: Азъ ви казахъ вчера, че съмъ далъ нови директиви за съставянето на този законопроектъ. Проектътъ, който мислѣхъ да внеса, създаваше едно увеличение на разходитъ на пенсионния фондъ съ 140.000.000 л. годишно. Съгласете се, че трѣбваше да потърся и да намѣря приходъ срещу този разходъ, иначе нѣмаше да бѣде одобренъ отъ Народното събрание тоя проектъ. Знаете, че сме въ деконошци заседания и самъ не мога да работя. Ако успѣя да го приготвя, ще го внеса още тия дни.

Азъ моля, г. г. народни представители, днешното заседание да бѣде приключено, като дневниятъ редъ за идното заседание бѣде: останалитъ точки отъ днешния дневенъ редъ, както и всички законопроекти, които сж внесени въ бюрото на Народното събрание.

Председателстващ В. Димчевъ: Които приематъ предложението на г. министра на финанситъ, идното заседание да бѣде на 8 май, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Които приематъ дневниятъ редъ за идното заседание да бѣде — останалитъ точки отъ днешния дневенъ редъ и всички законопроекти, които сж внесени, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, приема се.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 11 ч. и 10 м.)

Подпредседателъ: **В. ДИМЧЕВЪ**

Секретаръ: **ИВ. Д. МИХАИЛОВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

Стр.	Стр.
Отпуски, разрешени на народнитъ представители: Александъръ Радковъ, Кирилъ Славовъ, Петъръ Гаговъ и Добри Митевъ	1847
Народни представители — починали. Съобщение, че на 3 май е починалъ народниятъ представител Иванъ Каранджуловъ и почитане паметта му	1847
Питане отъ народнитъ представители Добри Димитровъ и Христо Калайджиевъ къмъ министъръ-председателя — относно изпращането делегация отъ работническата класа въ съветска Русия за опознаване живота въ сѣщата (Съобщение)	1847
Законопроектъ за бюджета на държавата за 1930/1931 финансова година. (Трето четене — приемане)	1847
Народно събрание — заседания. Отлагане заседанията на Народното събрание за 8 май т. г.	1854
Дневенъ редъ за следващото заседание.	1854